

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет історії та філософії
Кафедра археології, етнології та всесвітньої історії

Силабус курсу

Культурна історія Середньовіччя

Посилання на профіль викладача	https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/kafedra-arkheolohii-etnolohii-ta-vsesvitnoi-istorii/spivrobotnyky/5239-chepizhenko-vadim-vitalijovich
Обсяг	3 кредити, 90 годин
Семестр, навчання	6-й семестр, 3-й рік навчання
Дні, час, місце	Час і місце (номер аудиторії, лабораторії, студії тощо) проведення навчальної дисципліни визначається відповідно до затвердженого розкладу занять.
Викладач	Чепіженко Вадим Віталійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, етнології та всесвітньої історії, керівник Центру антикознавства та медієвістики
Контактний телефон	+380968005436
E-mail	vadym.chepizhenko@onu.edu.ua
Робоче місце	Кабінети № 15 історичного корпусу ФІФ за адресою вул. Університетська (Єлісаветинська), 12
Консультації	По п'ятницям о 15:50 онлайн за посиланням для пар.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися через очні зустрічі, E-mail, соціальні мережі (буде створена група у Telegram Web) та Google-Клас.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни історія культури середньовічної Європи.

Пререквізити і постреквізити курсу (Місце дисципліни в освітній програмі): Курс дозволяє поглибити знання зі всесвітньої історії, зокрема з історії середніх віків. Для вивчення цієї дисципліни здобувач має володіти навичками збору та обробки інформації та розумітися на критиці джерел.

Бажано також мати хоча б поверхневі знання з історії європейського Середньовіччя. Перевагою також буде вміння працювати з сучасними цифровими технологіями.

Мета курсу: розвиток у студентів комплексного уявлення про основні категорії середньовічної культури, «структури» середньовічної повсякденності, ментальність середньовічних людей, а також формування практичних навичок застосування отриманих знань.

Завдання дисципліни:

- формування у студентів уявлень про Cultural Studies як складову частину гуманітарного знання з специфічним об'єктом, предметом та комплексом спеціальних методів дослідження;

- конструювання у студентів розуміння епохи Середньовіччя як одного з ключових елементів самоідентифікації новоєвропейського індивіда і одного з важливих об'єктів його рефлексії;

- формування комплексу знань про культуру Середньовіччя, її етапи, практики, репрезентації, перформанси, ситуації та конкретні форми розвитку;

- навчання студентів базовим вмінням аналізу середньовічних історичних джерел та академічної літератури з культури середніх віків, а також навичкам міждисциплінарної роботи;

- закріплення у студентів гуманістичних цінностей на основі культурно-антропологічного вивчення Середньовіччя.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: місце та роль культури доби Середньовіччя в системі європейської та світової культури;

вміти:

- інтерпретувати джерела середньовічної культури, здобути навички «читання» пам'яток культури як книги світогляду;

- використовувати історичні терміни та концепти, пов'язані із середньовічною історією;

- інтерпретувати перетини між культурами, релігіями, етносами та ідентичностями європейського Середньовіччя;

- виявляти та віднаходити відповідні середньовічні джерела, визначати їх походження та мету; знаходити, порівнювати, вибирати та використовувати інформацію з ряду джерел у якості доказів;

- чітко викладати свою думку як усно, так і письмово; аргументувати, аналізувати, презентувати;

- здатність працювати з іншими студентами, щоб створити структуровану та аналітичну групову презентацію; брати участь у науковій дискусії спираючись на опрацьований матеріал;

- взаємодіяти з обраним контентом та представляти його і ефективно передавати різним аудиторіям, як академічним, так і неакадемічним.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (16 год. на д/в, 6 год. на з/в) та практичних (14 год. на д/в та 4 год. на з/в), організації самостійної роботи студентів (60 год.).

Програма курсу базується на застосуванні історичного, проблемно-хронологічного, історико-порівняльного, статистичного та інших методів історичного дослідження, а також на основі впровадження комп'ютерних систем навчання.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Культурна історія.

Тема 2. Методика роботи з середньовічними джерелами.

Тема 3. Простір. Територія. Природа і довкілля.

Тема 4. Час. Історія.

Тема 5. Індивід. Сім'я. Суспільство.

Тема 6. Життєві цикли. Вік.

Тема 7. Сексуальність. Кохання.

Тема 8. Тіло і душа.

Тема 9. Хвороби. Смерть.

Тема 10. Праця і відпочинок. Свята і розваги.

Тема 11. Їжа та напої. Одяг і мода.

Тема 12. Світ емоцій. Радість, смуток, щастя.

Тема 13. Влада.

Тема 14. Право.

Перелік рекомендованої літератури

1. Войтович Л.В., Козак Н.Б., Овсінський Ю.В., Чорний М.І. *Medium aevum; Середні віки. Підручник для історичних спеціальностей вузів.* / За ред. Л.В. Войтовича. Львів: Тріада Плюс, 2010. 502 с.
2. Демчук С. *Доба постів і карнавалів. Як жили, пили і кохалися у середньовіччі.* Київ: Віхола, 2023. 336 с.
3. Добролюбська Ю. А. *Історія середніх віків. Художньо-історична хрестоматія.* Одеса: Ун-т Ушинського, 2019. 410 с.
4. Дятлов В. *Історична комунікологія та культура комунікації доби Середньовіччя і ранньомодерного часу : навч. посіб.* Чернігів : ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, 2016. 160 с.

5. Європейське Середньовіччя: літературний флорилегіум / Упоряд. Б. Щавурський. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2020. 944 с.
6. Знамениті оповідки з діянь римських / Пер. з латини Ростислав Паранько. Львів: Априорі, 2020. 456 с.
7. Нові підходи до історіописання / за ред. Пітера Берка; пер. з англ. Київ: Ніка-Центр, 2013. 368 с.
8. Чепіженко В. В. Подорож на схід в культурному дискурсі англійського рицаря кінця XIV ст. *Древности 2016. Харьковський историко-археологический ежегодник*. 2018. Вып. 14. С. 64–73. URL: <https://periodicals.karazin.ua/drevnosti/article/view/11190/10716>
9. Чепіженко В. В. Розвиток медієвістики на кафедрі історії стародавнього світу та середніх віків ОНУ (до 2000 р. – ОДУ) імені І. І. Мечникова. *Стародавнє Причорномор'я*. Випуск XII / Голов. ред. І. В. Нємченко. Одеса: ОНУ, 2018. С. 23–38.
10. Чепіженко В. В. Як жилося у середньовічному місті до та після чуми? Рецензія на: Kissane, A. (2017). *Civic Community in Late Medieval Lincoln. Urban Society and Economy in the Age of the Black Death, 1289–1409*. Woodbridge: The Boydell Press. *Місто: історія, культура, суспільство. Е-журнал урбаністичних студій / НАН України*. Інститут історії України; Історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка. № 10 (3): Середньовічне місто. 2020. С. 127–131. URL: <http://mics.org.ua/journal/index.php/mics/article/view/145>
11. Чепіженко В. В. Міський простір, санітарія та якість життя в середньовічному Лондоні (переклад фрагментів із *Calendar of Letter-Books of the City of London: Н, 1375–1399¹*). *Місто: історія, культура, суспільство. Е-журнал урбаністичних студій / Інститут історії України НАН України; Історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка; редкол.: Олександр Галенко (гол. ред.), Тетяна Водотика (шеф-редактор)*. Київ, 2022. № 2 (14). С. 178–187. DOI: <https://doi.org/10.15407/mics2022.02.178>
12. Чепіженко В. В. Леді де Моун: поважна вдова та вмілий підприємець. *Стародавнє Причорномор'я*. Випуск XIV / Голов. ред. О. М. Луговий. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2023. С. 443–454.
13. Чепіженко В. В. Ще раз про “тиранію одного конструкту”: історіографічні дискусії навколо поняття “феодалізм”. *Ucrainica Mediaevalia*, 5, 2023. Випусковий редактор: Дмитро Гордієнко С. 7–26. DOI: 10.5281/zenodo.11074347

14. Чепіженко В. В. «Та що ім'я?»: до проблеми пошуку українських відповідників західноєвропейських середньовічних антропонімів. *Українська історія у публічному просторі* : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 17–18 травня 2024 р., м. Луцьк. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 114–118. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-387-6-30> URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/265/8002/17987-1>
15. Чепіженко В. В. Трагічна історія Еліс Норфолкської, або як безкарно вбити онуку короля. *АО: Nomina nuda tenemus*. Меморіальні читання А. О. Добролюбського. Дбірка наукових статей / Колектив авторів за ред. О. Б. Головки; Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2024. Одеса: Бондаренко М. О., 2024. С. 174–179.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Поточний та періодичний контроль			Сума балів
Змістовий модуль 1			
Поточний контроль	Індивідуальні письмові роботи	Контрольна робота	
60	20	20	100

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях під час захисту групових (теми 8 та 11) та індивідуальних презентацій (теми 9, 10, 12), а також під час роботи з текстами джерел на першому та останньому занятті.

Індивідуальна письмова робота полягає у розробці концепту гри на середньовічну тематику, яка б дозволила поринути у світ життя середньовічної людини.

Контрольна робота проводиться у форматі тестування, через гугл-форму.

Також здобувачі освіти можуть отримати до 60 балів шляхом визнання результатів навчання, здобутих під час неформальної чи інформальної освіти.

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: всі завдання мають виконуватися по дедлайнам, за запізнення з виконанням завдання будуть зніматися бали, пропорційно до терміну запізнення. За перескладання оцінка ставиться на пункт нижче.

Політика щодо академічної доброчесності: На курсі має бути абсолютне дотримання правил академічної доброчесності у відповідності до чинних положень Університету.

Політика щодо відвідування та запізень: пропуск занять та запізнення не толеруються, але не забороняються (у відповідності до чинних Статуту та положень Університету).

Мобільні пристрої: лише за необхідності та для роботи.

Поведінка в аудиторії: має відповідати рівню здобувача вищої освіти.